

СХВАЛЕНО

Протокол засідання педагогічної ради
Рогатинської спеціальної школи
Івано-Франківської обласної ради
30.08.2023 № 01

ЗАТВЕРДЖУЮ

Наказ директора
Рогатинської спеціальної школи
Івано-Франківської обласної ради
від 30.08.2023 № 67
Мирослава КРИВУН

НАСКРІЗНА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

для 1-10 класів

**Рогатинської спеціальної школи
Івано - Франківської обласної ради
на 2023-2024 навчальний рік**

I. Вступ

Рогатинська спеціальна школа Івано-Франківської обласної ради є закладом загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку з українською мовою навчання, що забезпечує здобуття загальної середньої освіти на двох рівнях освіти (початкова і базова) з урахуванням індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів здобувачів освіти відповідно до державних стандартів.

Основними завданнями Рогатинської спеціальної школи є:

1) створення умов для здобуття освіти учнями шляхом належного кадрового, матеріально-технічного забезпечення, забезпечення розумного пристосування, що враховує індивідуальні потреби та можливості здобувачів освіти;

2) забезпечення системного психолого-педагогічного супроводу здобувачів освіти;

3) надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг(допомоги) здобувачів освіти;

4) забезпечення навчання здобувачів освіти за допомогою найбільш прийнятних для них методів і способів спілкування в освітньому середовищі, які максимально сприяють засвоєнню знань і соціальному розвитку, використання в освітньому процесі допоміжних засобів для навчання, засобів альтернативної комунікації тощо;

5) викладання навчальних предметів (інтегрованих курсів) з урахуванням можливостей та потреб здобувачів освіти способами, що є найбільш прийнятними для учнів спеціальної школи, у тому числі шляхом адаптації/модифікації змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів), використання допоміжних засобів для навчання;

6) організація освітнього процесу, що ґрунтується на загальнолюдських цінностях, визначених Законами України [“Про освіту”](#), [“Про повну загальну середню освіту”](#) та [“Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”](#);

7) засвоєння здобувачами освіти норм етики та загальнолюдської моралі, міжособистісного спілкування, основ гігієни та здорового способу життя;

8) сприяння набуттю ключових компетентностей здобувачами освіти;

9) формування компетентностей для подальшого самостійного життя, забезпечення розвитку природних здібностей і обдарувань, творчого та критичного мислення, соціалізації здобувачів освіти;

10) сприяння всебічному розвитку здобувачів освіти;

11) надання консультацій батькам (іншим законним представникам) здобувачів освіти та їх активне залучення до освітнього процесу.

Рогатинська спеціальна школа забезпечує:

здобуття освіти учнями (вихованцями) відповідно до чинних державних стандартів початкової, базової середньої освіти, базової і повної загальної середньої освіти;

наявність навчальних приміщень з обладнанням та засобами для надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг відповідно до

особливостей контингенту здобувачів освіти (учням з інтелектуальними порушеннями);

реалізацію корекційно-розвиткового складника освітньої програми та надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги) здобувачам освіти;

функціонування груп подовженого дня для виконання освітньої програми;

використання системи автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів відповідно до [Положення про систему автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів](#), затвердженого наказом МОН від 2 листопада 2020 р. № 1353.

Зарахування здобувачів освіти до Рогатинської спеціальної школи, переведення до іншого закладу освіти та відрахування у 2023-2024 навчальному році здійснюється відповідно до [Порядку зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів освіти, їх відрахування, переведення до іншого закладу освіти](#), затвердженого наказом МОН від 1 серпня 2018 р. № 831 та Постанови КМУ від 30.08.2022 р. №979 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України з питань діяльності спеціальних закладів загальної середньої освіти».

Гранична наповнюваність класів у Рогатинській спеціальній школі для учнів з легкими порушеннями інтелектуального розвитку становить 12 осіб.

Гранична наповнюваність класу може бути збільшена відповідно до рішення директора спеціальної школи, але не більш як на одну особу.

Клас створюється за умови наявності більш як 50 відсотків граничної наповнюваності класів.

До одного класу спеціальної школи можуть зараховуватися учні різного віку за умови, якщо їх різниця у віці становить не більше двох років.

Для виконання освітньої програми, у тому числі її корекційно-розвиткового складника, отримання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги) у Рогатинській спеціальній школі створюються групи подовженого дня для учнів одного або різних років навчання з урахуванням особливостей розвитку, гранична наповнюваність яких не може перевищувати наповнюваність класів.

Групи подовженого дня створюються щороку з метою:

виконання освітньої програми Рогатинської спеціальної школи, що містить корекційно-розвитковий та виховний складники;

організації навчальної, виховної та пізнавальної діяльності учнів;

забезпечення психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги);

надання кваліфікованої допомоги учням у підготовці до уроків і виконанні домашніх завдань;

формування в учнів ключових компетентностей, необхідних для подальшого самостійного життя;

забезпечення виконання індивідуальної програми розвитку та індивідуального навчального плану (за наявності);

організації дозвілля учнів.

Освітній процес у групах подовженого дня організовується з урахуванням освітньої програми Рогатинської спеціальної школи вихователями.

Рогатинська спеціальна школа у своєму складі має пансіон та медичний пункт.

Пансіон. Поселення учнів до пансіону Рогатинської спеціальної школи проживання та утримання в ньому здійснюється відповідно до Порядку проживання та утримання учнів у пансіонах закладів освіти, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 1131 від 03.11.2021 «Про затвердження Порядку проживання та утримання учнів у пансіонах закладів освіти». Пансіон діє на підставі Положення про пансіон Рогатинської спеціальної школи Івано-Франківської обласної ради, затвердженого наказом № 57 від 30.08.2022.

Медичний пункт. Медичні працівники надають учням (вихованцям) первинну медичну допомогу і у разі потреби звертаються до закладу охорони здоров'я. Щорічно учні 1-10 класів школи проходять поглиблений профілактичний медичний огляд. Цей огляд забезпечують сімейні лікарі центральної первинної медицини за місцем проживання учнів. За результатами медогляду складені групи здоров'я: основна група, спеціальна група, підготовча група. Спортивні заходи, що проводяться в школі, тільки з обов'язковою присутністю медичної сестри. Педагогічні працівники також володіють навиками з надання домедичної допомоги дітям (відповідно до професійного стандарту, затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України №2736 від 23.12.2020)

Організація харчування. В освітньому закладі організовано п'ятиразове харчування для учнів, які проживають в пансіоні. Учні, які є лише в групі подовженого дня, забезпечені чотириразовим харчуванням.

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється на принципах забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психологічного та інтелектуального розвитку дітей, їх особливих освітніх потреб.

Рогатинська спеціальна школа для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку забезпечує здобуття базової середньої освіти на таких рівнях:

Початкова освіта – 1-4 класи;

Базова середня освіта – 5-10 класи.

Освітній процес в Рогатинській спеціальній школі в 2023-2024 н.р. організований за такими циклами відповідно до рівнів освіти:

1 цикл початкової освіти – адаптаційно-ігровий (1-2 класи);

2 цикл початкової освіти – основний (3-4 класи);

1 цикл базової середньої освіти – адаптаційний (5-6 класи);

2 цикл базової середньої освіти – базове предметне навчання (7-10 класи).

Виховний процес є невід'ємною складовою освітнього процесу в Рогатинській спеціальній школі і ґрунтується на принципах, визначених законами

України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», « Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».

У Рогатинській спеціальній школі спільними зусиллями всіх учасників освітнього процесу створюється безпечне освітнє середовище відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», єдність навчання, виховання і розвитку учнів.

Для всебічного розвитку учнів з урахуванням їх індивідуальних особливостей, у Рогатинській спеціальній школі створені, відповідно до законодавства, гуртки за інтересами.

Виховання є невід'ємною складовою освітнього процесу, є наскрізним процесом, охоплює усі сфери шкільного життя і ґрунтується на цінностях та спрямовується на формування компетентностей, необхідних для успішної соціалізації учня.

У Рогатинській спеціальній школі здійснюється психолого-педагогічний супровід кожного учня. З цією метою педагогічні та медичні працівники здійснюють спостереження за учнями. Результати такого спостереження обговорюються на засіданнях психолого-педагогічного консилиуму з метою уточнення змісту, форм і методів навчання, застосування індивідуального підходу до учня.

Здобуття базової середньої освіти, отримання психолого-педагогічної та корекційно-розвиткової допомоги, харчування та підвезення учнів до місця навчання та у зворотньому напрямку, у Рогатинській спеціальній школі її здобувачами освіти (учнями) здійснюється безоплатно за рахунок державного бюджету, коштів засновника, інших джерел, не заборонених законодавством.

II. Наскрізна освітня програма

Наскрізна освітня програма Рогатинської спеціальної школи Івано-Франківської обласної ради на 2023-2024 навчальний рік розроблена на виконання:

- статті 33 Закону України «Про освіту»;
- статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту»;
- пункту 41 Положення про спеціальну школу, затвердженого Постановою КМУ від 06.03.2019р. № 221 «Про затвердження положення про спеціальну школу та положення про навчально-реабілітаційний центр» зі змінами, внесеними Постановою КМУ №1132 від 03.11.2021р.;
- Постанови КМУ від 21.02.2018 № 87 «Про затвердження державного стандарту початкової освіти» (зі змінами, внесеними Постановою КМ № 688 від 24.07.2019, Постановою КМ № 898 від 30.09.2020);
- Постанови КМУ від 30.09.2020р. № 898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти» (зі змінами, внесеними Постановою КМ № 972 від 30.08.2022);
- Постанови КМУ від 23 листопада 2011 р. № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ №538 від 07.08.2013, № 143 від 26.02.2020);
- Наказу Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013р. № 144, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14.03.2013 р. № 410/22942 «Про

затвердження державних санітарних норм і правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та(або) розумового розвитку та навчально-реабілітаційних центрів»;

- Наказу Міністерства освіти і науки України № 563 від 15.05.2023 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні»;

- Листа МОН України № 1/11479-23 від 03.08.2023 «Про методичні рекомендації, розроблені державною установою «Український інститут розвитку освіти», «Безпечне освітнє середовище: надання індивідуальної підтримки учням з особливими освітніми потребами під час підготовки до реагування на надзвичайні ситуації»;

- Листа МОН України №1/12702-23 від 24.08.2023 «Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2023/2024 навчальному році»;

- Концепції безпеки закладів освіти, схваленої розпорядженням КМУ № 301-р від 07.04.2023 .

Під час розроблення наскрізної освітньої програми враховано гарантовані державою права щодо академічної, організаційної, фінансової та кадрової автономії, а також права педагогічних працівників на академічну свободу.

Наскрізна освітня програма Рогатинської спеціальної школи розроблена на основі **Типових освітніх програм:**

початкової освіти (1-4 класи) – відповідно до наказу МОН від 19.09.2022р. №836 «Про затвердження Типових освітніх програм для 1-2 та 3-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку».

базова середня освіта (5-6 класи) – відповідно до наказу МОН від 07.12.2021 р. №1317 «Про затвердження Типової освітньої програми для 5-10 (11) класів спеціальних закладів середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами»;

базова середня освіта (7-10 класи) – відповідно до наказу МОН від 12.06.2018 р. №627 «Про затвердження Типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами».

Наскрізна освітня програма Рогатинської спеціальної школи окреслює основні підходи до планування та організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання, визначених Державними стандартами початкової та базової загальної освіти.

III. Вимоги до осіб, які можуть розпочати здобуття освіти за наскрізною освітньою програмою

Зарахування для здобуття певного рівня освіти здійснюється на основі наказу МОН від 01.08.2018 №831 «Про затвердження Порядку зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів освіти, їх відрахування, переведення до іншого закладу освіти».

Переведення на наступний рік на навчання здійснюється на основі

Порядку переведення учнів закладу загальної середньої освіти на наступний рік навчання, затверджений наказом МОН України № 762 від 14.07.2015 (зі змінами).

У відповідності до Закону України «Про освіту» початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося шість років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться 5 років і 8 місяців.

Відповідно до особливостей розвитку та стану здоров'я діти з інтелектуальними порушеннями можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку, а тривалість здобуття ними початкової освіти може бути подовжена.

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у **початковій школі**, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Можуть розпочати навчання за освітньою програмою **базової середньої освіти** учні, які на момент зарахування (переведення) до закладу освіти, що забезпечує здобуття рівня базової середньої освіти, які досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджена відповідним документом (Свідоцтвом досягнень).

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів та/або державної підсумкової атестації за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання впродовж першого семестру навчального року.

Для проведення оцінювання наказом директора школи створюється комісія, затверджується її склад, а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів.

Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою, згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом МОН від 12.01.2016. № 8 (зі змінами).

Учні, які завершили здобуття базового рівня загальної середньої освіти, отримують відповідний документ про освіту в установленому законодавством порядку.

IV. Загальний обсяг навчального навантаження

Загальний обсяг навчального навантаження для здобувачів освіти Рогатинської спеціальної школи на 2023-2024н.р. відображено у таблицях. Розподіл навчального навантаження здійснено за освітніми галузями та роками навчання.

Таблиця 1 – загальний обсяг навчального навантаження для здобувачів початкової освіти Рогатинської спеціальної школи на 2023-2024 навчальний рік.

<i>Освітні галузі</i>	<i>Навчальне навантаження</i>	<i>Кількість годин на тиждень та рік</i>
-----------------------	-------------------------------	--

		1	2	3	4	Разом
<i>Мовно – літературна</i>	<i>на тиждень</i>	7	7	7	7	28
	<i>на рік</i>	245	245	245	245	980
<i>Математична</i>	<i>на тиждень</i>	4	4	4	4	16
	<i>на рік</i>	140	140	140	40	560
<i>Природнича, соціальна і здоров'язберезувальна, громадянська та історична</i>	<i>на тиждень</i>	3	4	4	4	15
	<i>на рік</i>	105	140	140	140	525
<i>Технологічна</i>	<i>на тиждень</i>	2	2	2	2	8
	<i>на рік</i>	70	70	70	70	280
<i>Інформатична</i>		0	0	0	0	
<i>Мистецька</i>	<i>на тиждень</i>	2	2	2	2	8
	<i>на рік</i>	70	70	70	70	280
<i>Фізкультурна</i>	<i>на тиждень</i>	3	3	3	3	12
	<i>на рік</i>	105	105	105	105	420
Усього	<i>на тиждень</i>	21	22	22	22	87
	<i>на рік</i>	735	770	770	770	3045
Корекційно-розвиткова робота	<i>на тиждень</i>	8	8	8	8	32
	<i>на рік</i>	280	280	280	280	1120
Додатковий час на навчальні предмети, індивідуальні заняття	<i>на тиждень</i>	2	2	3	3	10
	<i>на рік</i>	70	70	105	105	350
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня (без корекційно – розвиткових занять, фізичної культури)	<i>на тиждень</i>	20	21	22	22	85
	<i>на рік</i>	700	735	770	770	2975

Таблиця 2 – загальний обсяг навчального навантаження для здобувачів базової середньої освіти п'ятих, шостих класів Рогатинської спеціальної школи на 2023-2024 навчальний рік.

Основні галузі	Навчальне навантаження	Кількість годин на тиждень у класах			
		5	6-А	6-Б	Разом
Мовно-літературна	на тиждень	5	5	5	15

	на рік	175	175	175	525
Математична	на тиждень	5	4	4	13
	на рік	175	140	140	455
Природнича	на тиждень	2	2	2	6
	на рік	70	70	70	210
Соціальна і здоров'язбережувальна	на тиждень	1	1	1	3
	на рік	35	35	35	105
Громадянська та історична	на тиждень	1	1	1	3
	на рік	35	35	35	105
Технологічна	на тиждень	6	10	10	26
	на рік	210	350	350	910
Інформатична	на тиждень	2	2	2	6
	на рік	70	70	70	210
Мистецька	на тиждень	2	2	2	6
	на рік	70	70	70	210
Фізична культура	на тиждень	3	2	2	7
	на рік	105	70	70	245
Усього	на тиждень	27	30	30	87
	на рік	945	1050	1050	3045
Корекційно-розвиткова робота	на тиждень	5	5	5	15
	на рік	175	175	175	525
Додаткові години на навчальні предмети, індивідуальні заняття- основи християнської етики	на тиждень	1	1	1	3
	на рік	35	35	35	105
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня (без корекційно-розвиткових занять, фізичної культури)	на тиждень	25	28	28	81
	на рік	875	980	980	2835

Таблиця 3 – загальний обсяг навчального навантаження для здобувачів базової середньої освіти 7-10 класів Рогатинської спеціальної школи на 2023-2024 навчальний рік.

<i>Освітні галузі</i>	<i>Навчальне навантаження</i>	<i>Кількість годин на тиждень та рік</i>				
		<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>Разом</i>
<i>Мови і літератури</i>	<i>на тиждень</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	18
	<i>на рік</i>	<i>175</i>	<i>175</i>	<i>140</i>	<i>140</i>	630
<i>Математика</i>	<i>на тиждень</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	16
	<i>на рік</i>	<i>140</i>	<i>140</i>	<i>140</i>	<i>140</i>	560

<i>Суспільствознавство</i>	<i>на тиждень</i>	2	2	2	1	7
	<i>на рік</i>	70	70	70	35	245
<i>Природознавство</i>	<i>на тиждень</i>	4	6	6	1	17
	<i>на рік</i>	140	210	210	35	595
<i>Мистецтво</i>	<i>на тиждень</i>	2	2	0	0	4
	<i>на рік</i>	70	70	0	0	140
<i>Технології</i>	<i>на тиждень</i>	9	9	12	19	49
	<i>на рік</i>	315	315	420	665	1715
<i>Здоров'я і фізична культура</i>	<i>на тиждень</i>	3	3	3	2	11
	<i>на рік</i>	105	105	105	70	385
Усього	<i>на тиждень</i>	29	31	31	31	122
	<i>на рік</i>	1015	1085	1085	1085	4270
Корекційно-розвиткові заняття	<i>на тиждень</i>	5	5	5	5	20
	<i>на рік</i>	175	175	175	175	700
Додаткові години на навчальні предмети, індивідуальні заняття-основи християнської етики	<i>на тиждень</i>	1	1	1	1	4
	<i>на рік</i>	35	35	35	35	140
<i>Гранично допустиме навчальне навантаження на учня (без корекційно – розвиткових занять)</i>	<i>на тиждень</i>	30	35	35	35	140
	<i>на рік</i>	1050	1225	1225	1225	4725

Розподіл навчального навантаження здійснено за освітніми галузями та роками навчання відповідно до Робочого навчального плану на 2023-2024 навчальний рік.

Порядок вивчення окремих навчальних предметів

Трудове навчання.

Важливою складовою освітнього процесу є трудове навчання (допрофесійна підготовка) та професійна орієнтація. З метою діяльнісної спрямованості навчання, яка передбачає постійне включення здобувачів освіти до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість з урахуванням особливостей розвитку дітей та формування початкових практичних навичок на базі шкільних навчальних майстерень.

Корекційна спрямованість трудового навчання забезпечує практичне

застосування учнями з порушеннями інтелектуального розвитку засвоєних знань, умінь і навичок, загальний розвиток, адекватне професійне орієнтування учнів з урахуванням особливостей їх психічного розвитку. Тому першочерговою метою навчального предмета є розвиток самозарадності в побуті, навичок безпечного та ощадливого користування технологій та матеріалів, яка в 7-10 класах доповнюється формуванням відповідного професійного орієнтування, підготовки до подальшого професійного навчання з урахуванням можливостей та інтересів дітей, побажань батьків, потреб ринку праці.

Трудове навчання здобувачів освіти 5-10 класів організовується з метою інтеграції та соціальної адаптації здобувачів освіти у суспільство, з урахуванням інтересів та психофізичних можливостей учнів(вихованців), місцевих умов, можливостей працевлаштування випускників, продовження їх навчання у професійно-технічних училищах та ліцеях.

У 2023-2024 н.р. технологічна освітня галузь у 5-10 класах реалізується через предмет «Трудове навчання» /«Технології» за наступними профілями:

- столярна справа;
- швейна справа;
- перукарська справа;
- основи кухарської справи.

Поділ класів на групи під час вивчення трудового навчання у спеціальних закладах загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами здійснюється відповідно до Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517 (зі змінами).

Розподіл додаткових годин

У 2023-2024 навчальному році здійснено на вивчення навчальних занять мовно-літературної галузі: «українська мова», «українська література», а також на курс духовно-морального спрямування «Основи християнської етики».

Додаткові години з української мови та літератури

спрямовані на:

- вдосконалення та закріплення навичок читання та письма,
- розуміння прочитаного,
- вміння виконувати вправи: списування, в тому числі вибіркоче, нескладних слів, речень, текстів;
- написання під диктовку (з навчальною, а не контрольною метою),
- сприймання й розуміння зверненого мовлення, усної інформації та використання її у різних комунікативних ситуаціях,
- вироблення навичок спілкування;
- вдосконалення діалогічного і монологічного мовлення.

Додаткові години з курсу «Основи християнської етики» введено з метою морального та духовного виховання здобувачів освіти за згодою батьків як основи формування особистості здобувачів освіти, а також як підґрунтя національно-патріотичного виховання у нашій школі загалом.

V. Очікувані результати навчання здобувачів початкової освіти

Початкова освіта – це перший рівень загальної середньої освіти, що передбачає виконання учнем вимог до результатів навчання, визначених державним стандартом початкової освіти.

Метою початкової освіти осіб з порушеннями інтелектуального розвитку є особистісне становлення учнів, розвиток їхніх пізнавальних здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості, пізнавальної активності, що забезпечують їхню готовність до життя в демократичному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1-2 класи і 3-4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Освітню програму початкової школи побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- корекційно-розвивальної спрямованості навчання;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування здобувачів освіти таких ключових компетентностей:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

3) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

4) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь,

ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

5) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів з розумінням важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства;

б) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

7) навчання протягом життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

8) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають:

брати участь у громадському та суспільному житті, зокрема школи та класу, поважати права інших людей, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікувати себе як громадянина України;

виявляти повагу до інших, бути толерантними, співчувати та діяти в конфліктних ситуаціях, зокрема пов'язаних з різними проявами дискримінації. Дбайливо ставитися до особистого, соціального і фізичного добробуту та здоров'я, дотримуватися здорового способу життя;

9) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

10) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі **вміння**: читання з розумінням, уміння висловлювати усно власну думку, творчість, ініціативність, спілкування, взаємодія та співпраця з дорослим та однолітками, сприймання інструкції та навчальних завдань, керування емоціями, регулювання власної поведінки.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації Типової освітньої програми використовуватимуться внутрішньо предметні та міжпредметні зв'язки, які сприятимуть цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації. Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних

очікуваних результатів, зазначених у програмі.

VI. Очікувані результати навчання здобувачів базової середньої освіти

Базова середня освіта – другий рівень загальної середньої освіти, що передбачає виконання учнем вимог до результатів навчання, визначених Державним стандартом базової середньої освіти.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті базової середньої освіти, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів. Такі ключові компетентності як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання, уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й при можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Формування ключових компетентностей сприяє становлення та реалізація освітньому процесі між предметних і внутрішньо предметних зв'язків, а саме: змістовно-інформаційних, операційно-діяльних і організаційно-методичних, їх використання посилює пізнавальний інтерес здобувачів освіти до навчання, діти набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Зміст програми має потенціал для формування здобувачів освіти таких ключових компетентностей:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає вміння:

здійснювати комунікацію в усній та письмовій формі на основі знання функцій мови, ресурсів (лексики, граматики) і норм сучасної української літературної мови, типів мовної взаємодії, особливостей стилів мовлення інформаційних та художніх текстів, медіатекстів тощо;

здобувати та опрацьовувати інформацію з різних (друкованих та цифрових, зокрема аудіовізуальних) джерел у різних освітніх галузях і контекстах, критично осмислювати її та використовувати для комунікації в усній та письмовій формі, для обстоювання власних поглядів, переконань, суспільних і національних цінностей;

відповідально, усвідомлюючи цінність української мови як мови взаємодії на всій території держави, використовувати мовні засоби для досягнення особистих і суспільних цілей у життєвих та навчальних ситуаціях, творчого самовираження;

2) математична компетентність, що передбачає здатність розвивати і застосовувати математичні знання та методи для розв'язання широкого спектра проблем у повсякденному житті; моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичного апарату; усвідомлення ролі математичних знань і вмінь в особистому та суспільному житті людини;

3) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування наукового світогляду; здатність і готовність застосовувати відповідний комплекс наукових знань і методологій для пояснення світу природи; набуття досвіду дослідження природи та формулювання доказових висновків на основі отриманої інформації; розуміння змін, зумовлених людською діяльністю; відповідальність за наслідки такої діяльності;

4) інноваційність, що передбачає здатність учня реагувати на зміни та долати труднощі; відкритість до нових ідей; ініціювання змін у класі, закладі освіти, родині, громаді тощо; спроможність визначати і ставити перед собою цілі, мотивувати себе та розвивати в собі стійкість і впевненість, щоб навчатися і досягати успіхів;

5) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення екологічних основ природокористування, необхідності охорони природи, дотримання правил поведінки на природі, ощадливого використання природних ресурсів, розуміння контексту і взаємозв'язку господарської діяльності і важливості збереження природи для забезпечення сталого розвитку суспільства;

6) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає впевнене, критичне і відповідальне використання цифрових технологій для власного розвитку і спілкування; здатність безпечно застосовувати інформаційно-комунікаційні засоби в навчанні та інших життєвих ситуаціях, дотримуючись принципів академічної доброчесності;

7) навчання впродовж життя, що передбачає здатність визначати і оцінювати власні потреби та ресурси для розвитку компетентностей, застосовувати різні способи розвитку компетентностей, знаходити можливості для навчання і саморозвитку; спроможність навчатися і працювати в колективі та самостійно, організовувати своє навчання, оцінювати його, ділитися його результатами з іншими, шукати підтримки, коли вона потрібна;

8) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають:

спроможність діяти як відповідальний громадянин, брати участь у громадському та суспільному житті, зокрема закладу освіти і класу, спираючись на розуміння загальнолюдських і суспільних цінностей, соціальних, правових, економічних і політичних принципів, ідей сталого розвитку суспільства, співіснування людей та спільнот у глобальному світі, критичне осмислення

основних подій національної, європейської та світової історії, усвідомлення їх впливу на світогляд громадянина та його самоідентифікацію;

виявлення поваги до інших, толерантність, уміння конструктивно співпрацювати, співпереживати, долати стрес і діяти в конфліктних ситуаціях, зокрема пов'язаних з різними проявами дискримінації; дбайливе ставлення до особистого, соціального здоров'я, усвідомлення особистих відчуттів і почуттів, здатність дослухатися до внутрішніх потреб; дотримання здорового способу життя; розуміння правил поведінки та спілкування, що є загальноприйнятими в різних спільнотах і середовищах та ґрунтуються на спільних моральних цінностях; спроможність діяти в умовах невизначеності та багатозадачності;

9) культурна компетентність, що передбачає наявність стійкого інтересу до опанування культурних і мистецьких здобутків України та світу, шанобливого ставлення до культурних традицій українців, представників корінних народів і національних меншин, інших держав і народів; здатність розуміти і цінувати творчі способи вираження та передачі ідей у різних культурах через різні види мистецтва та інші культурні форми; прагнення до розвитку і вираження власних ідей, почуттів засобами культури і мистецтва;

10) підприємливість і фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, спроможність використовувати можливості та реалізовувати ідеї, створювати цінності для інших у будь-якій сфері життєдіяльності; здатність до активної участі в житті суспільства, керування власним життям і кар'єрою; уміння розв'язувати проблеми; готовність брати відповідальність за прийняті рішення; здатність працювати в команді для планування і реалізації проєктів, які мають культурну, суспільну або фінансову цінність, тощо.

Наскрізнi лiнii є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню у здобувачів освіти уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних життєвих ситуаціях.

Навчання за наскрізними лiнiями реалiзується насамперед через:

- організацію навчального середовища - зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання.
- окремі навчальні предмети - виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються міжпредметні, міжкласові та загальношкільні проєкти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою:
- предмети за вибором;
- роботу в проєктах;
- позакласну навчальну роботу
- роботу гуртків.

Таблиця 4 – перелік наскрізних лiнiй, які реалiзуються під час освітнього процесу.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в здобувачів освіти соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формування критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального громадянина, що розуміє принципи та механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія засвоюється переважно через колективну діяльність, яка поєднує окремі предмети між собою та розвиває у здобувачів освіти готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати у здобувачів освіти якомога більше позитивних емоцій, а її зміст - бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, наполегливості та чесності. Приклад вчителя є важливим у формуванні толерантного ставлення один до одного, незалежного від рівня навчальних досягнень та особливостей психофізичного розвитку.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення здобувача освіти як свідомого громадянина, здатного вести здоровий спосіб життя та формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку та охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів транспортних засобів).</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння здобувачами освіти практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування запозичення, страхування кредитування тощо).</p> <p>Реалізується через розв'язування практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Наскрізними в усіх ключових компетентностях є такі вміння:

1) читати з розумінням, що передбачає здатність до емоційного, інтелектуального, естетичного сприймання і усвідомлення прочитаного, розуміння інформації, записаної (переданої) у різний спосіб або відтвореної технічними пристроями, що охоплює, зокрема, уміння виявляти приховану і очевидну інформацію, висловлювати припущення, доводити надійність аргументів, підкріплюючи власні висновки фактами та цитатами з тексту, висловлювати ідеї, пов'язані з розумінням тексту після його;

2) висловлювати власну думку в усній і письмовій формі, тобто словесно передавати власні думки, почуття, переконання, зважаючи на мету та учасників комунікації;

3) критично мислити, що виявляється у визначенні характерних ознак явищ, подій, ідей, їх взаємозв'язків, умінні аналізувати та оцінювати доказовість і вагомість аргументів у судженнях, зважати на протилежні думки, розрізняти факти, їх інтерпретації, розпізнавати спроби маніпулювання даними, використовуючи різноманітні ресурси і способи оцінювання якості доказів, надійності джерел і достовірності інформації;

4) логічно обґрунтовувати позицію на рівні, що передбачає здатність висловлювати послідовні, несуперечливі, обґрунтовані міркування у вигляді суджень і висновків, що є виявом власного ставлення до подій, явищ і процесів;

5) діяти творчо, що передбачає креативне мислення, продукування нових ідей, доброзесне використання чужих ідей та їх доопрацювання, застосування власних знань для створення нових об'єктів, ідей;

6) виявляти ініціативу, що передбачає активний пошук і пропонування рішень для розв'язання проблем, активну участь у різних видах діяльності, їх ініціювання, прагнення до лідерства, уміння брати на себе відповідальність;

7) конструктивно керувати емоціями, що передбачає здатність розпізнавати власні емоції та емоційний стан інших, сприймати емоції без осуду, адекватно реагувати на конфліктні ситуації, розуміти, як емоції можуть допомагати і заважати в діяльності, налаштовуючи себе на пошук внутрішньої рівноваги, конструктивну комунікацію, зосередження уваги, продуктивну діяльність;

8) оцінювати ризики, що передбачає вміння розрізняти прийнятні і неприйнятні ризики, зважаючи на істотні фактори;

9) приймати рішення, що передбачає здатність обирати способи розв'язання проблем на основі розуміння причин та обставин, які призводять до їх виникнення, досягнення поставлених цілей з прогнозуванням та урахуванням можливих ризиків та наслідків;

10) розв'язувати проблеми, що передбачає вміння аналізувати проблемні ситуації, формулювати проблеми, висувати гіпотези, практично їх перевіряти та обґрунтовувати, здобувати потрібні дані з надійних джерел, презентувати та аргументувати рішення;

11) співпрацювати з іншими, що передбачає вміння обґрунтовувати переваги взаємодії під час спільної діяльності, планувати власну та групову роботу, підтримувати учасників групи, допомагати іншим і заохочувати їх до досягнення спільної мети.

VII. Перелік навчальних програм, модельних навчальних програм, курсів за вибором

Таблиця 5 – перелік навчальних програм здобувачів початкової освіти (1-4 класи), базової (5-10 класи) середньої освіти.

№ з/п	Назва навчальних програм	Документ про затвердження	Рік затвердження
1	Типова освітня програма для 1-2 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб з порушеннями інтелектуального розвитку (розроблена під керівництвом Чеботарьової О.В.)	Наказ МОН України №836 від 19.09.2022	2022
2	Типова освітня програма для 3-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб з порушеннями інтелектуального розвитку (розроблена під керівництвом Чеботарьової О.В.)	Наказ МОН України №836 від 19.09.2022	2022
3	Навчальні програми з української літератури для 7 – 10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями (підготувала Кравець Н.П.)	https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/korekciini_programy/2019/05/24/programi-z-ukrliteratura-7-10-klasi.docx	2019
4	Навчальні програми з української мови для 5 – 10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями (підготували Кравець Н.П., Утвенко Н.О.)	https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/korekciini_programy/2019/05/24/5-10-klas-ukr-mova.docx	2019

5	Комплект навчальних програм для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. (українська література, математика, основи правознавство, фізика і хімія в побуті, основи здоров'я, музичне мистецтво, інформатика, трудове навчання (швейна, взуттєва справа), фізична культура)	https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/programi-oligo-8-10-2016-ost.rar	2016
6	Комплект навчальних програм для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (математика, образотворче мистецтво, інформатика, основи здоров'я, географія, історія, природознавство, фізична культура)	https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/4-navchalni-programi-2015-roku-dlya-rozumovo-vidstalix-ditej.zip	2015
7	Комплект навчальних програм для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (Я у світі)	https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/rozumovo-vidstalikh-diteyt11.zip	2014
8	Трудове навчання (столярна, швейна справа – 6,7 класи; столярна справа 6-10 класи)	Волошенюк К.С., Пнівчук В.В.	2003

Таблиця 6 – перелік модельних навчальних програм здобувачів базової (5-10 класи) середньої освіти.

№ з/п	Назва модельних навчальних програм	Автор, колектив авторів	Документ про затвердження
1	Модельна навчальна програма «Українська мова» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Пономаренко Н. В., Тороп К. С., Ярмола Н. А.	Наказ МОН України №383 від 26.04.2022

2	Модельна навчальна програма «Українська література» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Пономаренко Н. В., Тороп К. С., Ляшенко В. В.	Наказ МОН України №383 від 26.04.2022 (в редакції наказу МОН № 672 від 28.07.2022)
3	Модельна навчальна програма «Математика» для 5-6 спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Прохоренко Л. І., Тороп К. С., Біневич І. В.	Наказ МОН України №383 від 26.04.2022
4	Модельна навчальна програма інтегрованого курсу «Пізнаємо природу» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Василенко Н. А., Трикоз С. В., Калюкова Ж. С.	Наказ МОН України №383 від 26.04.2022
5	Модельна навчальна програма «Технології (столярна справа)» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушенням інтелектуального розвитку	Тороп К. С., Біневич І. В., Проценко О. С.	Наказ МОН України №383 від 26.04.2022 (в редакції наказу МОН № 672 від 28.07.2022)
6	Модельна навчальна програма «Технології (швейна справа)» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушенням інтелектуального розвитку	Швець Н. М., Тороп К. С., Дорошенко Н. М.	Наказ МОН України №383 від 26.04.2022 (в редакції наказу МОН № 672 від 28.07.2022)
7	Модельна навчальна програма «Фізична культура» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Прибега О. М., Василенко Н. А., Лапін А. В., Різченко А. В.	Наказ МОН України №383 від 26.04.2022
8	Модельна навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для	Косенко Ю. М.	Наказ МОН України №383 від 26.04.2022

	дітей із порушеннями інтелектуального розвитку		
9	Модельна навчальна програма «Інформатика» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Кликова С. О.	Наказ МОН України №383 від 26.04.2022 (в редакції наказу МОН № 672 від 28.07.2022)
10	Модельна навчальна програма інтегрованого курсу «Мистецтво» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Тороп К. С., Лопатіна М. В., Прядка І. Є., Шпилева Ю. І.	Наказ МОН України №383 від 26.04.2022 (в редакції наказу МОН № 672 від 28.07.2022)
11	Модельна навчальна програма інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку	Тороп К. С., Ярмола Н. А., Калюкова Ж. С.	Наказ МОН України №383 від 26.04.2022 (в редакції наказу МОН № 672 від 28.07.2022)

Таблиця 7– перелік навчальних програм курсів за вибором

Клас	Назва навчальної програми курсу за вибором	Автор, колектив авторів	Документ про затвердження
1	Основи християнської етики. 1-11 класи	Сохань Г.С., Гусаков І.М., Гусак М.Є., Пономарьова М.С., Кушнір І.М.	Протокол № 6 від 21.07.2022 засідання експерт. комісії з громадянської освіти, правознавства, етики та курсів морального спрямування ДНУ «ІМЗО», зареєстрований в Каталозі надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам №№2.0039-2022,3.0313-2022, 4.0030-2022

VIII. Корекційно-розвиткова робота

Варіативна складова навчального плану Рогатинської спеціальної школи включає години корекційно-розвиткових занять, спрямованих на вирішення

життєво-практичних завдань підготовки до самостійного життя, зумовлених особливостями психофізичного розвитку здобувачів освіти.

Зміст корекційно-розвиткової роботи визначається з урахуванням особливостей розвитку дітей з порушеннями інтелектуального розвитку, мети, завдань та напрямів такої роботи. Це посилює корекційну спрямованість навчання та виховання, як основи подальшої реабілітації дітей з особливими освітніми потребами, формування навичок спілкування, підготовки дітей до життєдіяльності після закінчення школи та визначає особливості функціонування спеціальних закладів у порівнянні із закладами загальної середньої освіти.

Основними завданнями корекційно-розвиткової роботи є:

- розвиток пізнавальної діяльності, усного та писемного мовлення, рухових порушень, навичок саморегуляції та саморозвитку дітей шляхом взаємодії з навколишнім середовищем з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності і творчості, самостійності та життєво важливих компетентностей;

- формування особистісних якостей дитини, навичок просторового, соціально-побутового орієнтування, компенсаційних способів діяльності.

Основні напрями корекційно-розвиткової роботи в Рогатинській спеціальній школі реалізуються через курси:

- розвиток мовлення;
- соціально-побутове орієнтування;
- лікувальна фізична культура;
- ритміка.

Корекційно-розвиткові заняття у Рогатинській спеціальній школі проводять кваліфіковані спеціалісти з відповідним рівнем освіти: вчитель-логопед, вчитель-дефектолог (олігофренопедагог), вчитель ритміки, вчитель розвитку мовлення, вчитель лікувальної фізкультури та інші.

Таблиця 8 - перелік корекційно-розвиткових програм.

Клас	Назва корекційно-розвиткової програми	Автор, колектив авторів	Рік затвердження
1-4	Програма з корекційно-розвиткової роботи « Лікувальна фізкультура » для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями .	Бобренко І.В.	2018
5-10	Програма з корекційно-розвиткової роботи « Лікувальна фізична культура » для 5-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку	Бобренко І. В.	«Схвалено для використання в освітньому процесі» (протокол № 4 засідання комісії зі спеціальної педагогіки від 17.08.2022, зареєстровано в Каталозі навчальної літератури та навчальних програм

			за № 6.0055-2022.
1-4	Програма з корекційно-розвиткової роботи « Соціально-побутове орієнтування » для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями.	Ярмола Н.А.	2018
5-10	Програма з корекційно-розвиткової роботи « Соціально-побутове орієнтування » для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями .	Остапенко Л. І., Тарновська Л. І.	«Схвалено для використання в освітньому процесі» (протокол № 4 засідання комісії зі спеціальної педагогіки від 17.08.2022, зареєстровано в Каталозі навчальної літератури та навчальних програм за № 6.0049-2022)
1-4	Програма з корекційно-розвиткової роботи « У світі ритмів » для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями.	Левченко Л.Й., Гладченко І.В.	2018
5-10	Програма з корекційно-розвиткової роботи « Ритміка » для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями .	Редько Л. О., Безкоровай Л. А., Гладченко І. В.	«Схвалено для використання в освітньому процесі» (протокол № 4 засідання комісії зі спеціальної педагогіки від 17.08.2022, зареєстровано в Каталозі навчальної літератури та навчальних програм за № 6.0054-2022)
1-4	Програма з корекційно-розвиткової роботи « Розвиток мовлення » для спеціальних закладів загальної середньої освіти дітей з інтелектуальними порушеннями .	Хайдарова О.С., Блеч Г.О.	2018
5-6	Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-9 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку « Розвиток мовлення »	Хайдарова О.С., Блеч Г.О.	«Схвалено для використання в освітньому процесі» (протокол № 4 засідання комісії зі спеціальної педагогіки від 17.08.2022, зареєстровано в Каталозі навчальної літератури та навчальних програм за №

			6.0051-2022)
7-10	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення» для 5-9 класів для дітей із інтелектуальними труднощами легкого ступеня прояву	Омельченко І.М., Федорович Л.О.	«Схвалено для використання в освітньому процесі» (протокол № 4 засідання комісії зі спеціальної педагогіки від 17.08.2022, зареєстровано в К талозі навчальної літератури та навчальних програм за №6.0047-2022)
1-10	Програма з корекційно-розвиткової роботи для закладів загальної середньої освіти (для дітей з тяжкими порушеннями мовлення, 1-4 класи) (Корекція мовлення)	Трофименко Л.І., Куравська Л.С.	2018

Заняття з Лікувальної фізкультури у 2023-2024 н.р. організовано у груповій та індивідуальній формах з метою посилення індивідуальної роботи. (згідно п.п.66,68 Положення про спеціальну школу; примітки до додатку 2 наказу МОН України № 128 від 20.02.2002 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах»; пояснювальної записки до програм з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізична культура для 5-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку» автора І.В. Бобренка, схваленої для використання в освітньому процесі (протокол N 4 засідання комісії зі спеціальної педагогіки від 17.08.2022, зареєстрованої в Каталозі навчальної літератури та навчальних програм за N 6.0055-2022) та «Лікувальна фізкультура для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями» автора І.В. Бобренка, 2018 року).

Корекційно-розвиткові заняття з ЛФК відвідують усі здобувачі освіти (основної, підготовчої і спеціальної медичних груп), за винятком учнів, звільнених лікарем за станом здоров'я.

Особливого значення індивідуальний і диференційований підхід набуває при роботі з підготовчою та спеціальною групами. Реалізація особистісно-орієнтованого підходу особливо важлива в роботі з учнями спеціальної медичної групи. При цьому необхідним є дотримання індивідуальних медико-педагогічних протипоказань і рекомендацій розробки комплексів корекційно-розвивальних вправ, враховуючи можливість індивідуального контролю та регулювання

навантаження. В процесі проведення корекційно-розвивальної роботи педагог орієнтується на стан здоров'я кожного учня, беручи до уваги висновки медичних оглядів.

Х. Логопедія

В 2023-2024 н.р. у варіативну складову до корекційно-розвиткової роботи введено логопедичні заняття у 1-10 класах, які спрямовуються на корекцію порушень мовленнєвої системи, розвиток мовної компетенції, створення умов для включення дітей з інтелектуальними порушеннями у суспільство та підвищення їх можливостей для самореалізації.

З метою визначення виду та необхідної кількості занять з логопедії впродовж вересня здійснюється обстеження мовленнєвого розвитку кожного здобувача освіти. За результатами обстеження можуть здійснюватись:

- індивідуальні тривалістю 20 хвилин заняття;
- підгрупові (2 учні) тривалістю 25 хвилин заняття;
- групові (4 учні) тривалістю 25 хвилин або 45 хвилин заняття.

Х. Опис форм організації освітнього процесу

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку здобувачів освіти, їхніх особливих освітніх потреб.

Основними формами організації освітнього процесу є навчальні та корекційно-розвиткові заняття.

Форми організації освітнього процесу можуть варіюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів впродовж навчального року.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроків:

- формування компетентностей;
- розвиток компетентностей;
- перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекція основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, квести, інтерактивні уроки, інтегровані уроки, проблемні уроки тощо. З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ відповідно до змісту окремих предметів. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах.

У рамках академічної свободи вибір форм організації освітнього процесу залежить від наявності необхідних ресурсів, а також форм здобуття освіти.

XI. Опис форм здобуття освіти

Відповідно до ст.9 Закону України «Про освіту» формами здобуття освіти у Рогатинській спеціальній школі є:

- інституційна (денна, дистанційна);
- індивідуальна (сімейна).

Організація навчання за індивідуальною формою здобуття освіти здійснюється відповідно до Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом МОН України № 8 від 12.01.2016 (зі змінами).

У разі здобуття освіти за індивідуальною формою Рогатинська спеціальна школа забезпечує створення умов для отримання учнями психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги).

За потреби та бажання батьків (заява) може організовуватись здобуття освіти за індивідуальною освітньою траєкторією. Індивідуальна освітня траєкторія здобувачі освіти реалізується з урахуванням необхідних для цього ресурсів, наявних у Рогатинській спеціальній школі. Індивідуальна освітня траєкторія реалізується на підставі індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, що розробляється педагогічними працівниками у взаємодії з батьками, схвалюється педагогічною радою, затверджується керівником та підписується батьками.

ХІІ. Інструменти оцінювання результатів навчання здобувачів освіти

Оцінювання результатів навчання учнів здійснюється на підставі:

- статті 17 Закону України «Про повну загальну середню освіту»,
- Порядку переведення учнів (вихованців) ЗЗСО до наступного класу, затвердженого наказом МОН України № 762 від 14.07.2015 (зі змінами),
- Інструкції з ведення класного журналу 5-11(12) класів ЗНЗ, затвердженої наказом МОН України № 496 від 03.06.2008,
- методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів ЗЗСО, затверджених наказом МОН України № 813 від 13.07.2021,
- методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, затверджених наказом МОН України № 289 від 01.04.2022,
- Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з порушеннями інтелектуального розвитку \ навчально-методичний посібник (авт. О.В. Чеботарьова, Г.О.Блеч, І.В. Гладченко, С.В. Трикоз, Київ-2020),
- Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів 5- 10 класів з порушеннями інтелектуального розвитку \ навчально – методичний посібник (авт. О.В. Чоботарьова, Г.О.Блеч, І.В. Гладченко, С.В. Трикоз, І.В. Бобренко) – ІСП НАПН України 2019 рік.

Основними видами оцінювання результатів навчання є:

- формувальне оцінювання;
- поточне;
- підсумкове (тематичне, семестрове, річне);
- державна підсумкова атестація (в 4,10 класах).

Оцінювання здійснюється на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження індивідуального розвитку здобувачів освіти у процесі навчання.

З перших днів навчання у школі розпочинається формувальне оцінювання і триває постійно. Формувальне, поточне та підсумкове оцінювання результатів навчання учнів на предмет відповідності вимогам навчальної програми, вибір форм, змісту та способу оцінювання здійснюють педагогічні працівники.

Річне оцінювання здійснюється за системою оцінювання, визначеною законодавством, а результати такого оцінювання відображаються у Свідоцтві досягнень для учнів 1-6 класів та таблиці успішності для учнів 7-10 класів, що видаються учням щороку.

Поточне та підсумкове оцінювання результатів навчання здобувачів освіти здійснюється відповідно до вимог навчальних програм із застосуванням таких форм та способів:

- усне (індивідуальне, групове, фронтальне опитування);
- письмове (діагностичні, самостійні, контрольні роботи, тестування, диктанти, перекази, робота з текстами, таблицями тощо);
- практичне (проекти, виготовлення виробів тощо).

Оцінюванню підлягають результати навчання з навчальних предметів обов'язкового освітнього компонента наскрізної освітньої програми. Оцінювання результатів навчання зорієнтоване на ключові компетентності та наскрізні вміння, вимоги до обов'язкових результатів навчання у відповідній освітній галузі, визначені Державним стандартом.

Об'єктами оцінювання учнів у процесі вивчення основних навчальних предметів є передусім структурні компоненти його навчальної діяльності, а саме: змістовий, операційно-організаційний, емоційно-мотиваційний.

Під час оцінювання навчальних досягнень враховуються дотримання учнями **принципів доброчесності**, а саме: вияв поваги до інших осіб, їхніх прав і свобод, дбайливе ставлення до ресурсів і довкілля, дотримання принципів академічної доброчесності. У разі порушення учнем/ученицею принципів доброчесності під час певного виду навчальної діяльності, учитель може прийняти рішення не оцінювати результат такої навчальної діяльності.

Педагоги інформують учнів про критерії оцінювання, за якими буде визначено рівень їхніх навчальних досягнень на кінець навчального семестру та року, залучають здобувачів освіти до вироблення критеріїв оцінювання результатів окремих видів навчальної діяльності.

Підсумкове оцінювання

Підсумковому оцінюванню (семестровому, річному) підлягають результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента типового навчального плану. **Семестрове** оцінювання здійснюють з урахуванням тематичних оцінок та/або різних видів навчальної діяльності, які мали місце впродовж семестру, а також динаміки особистих навчальних досягнень учня/учениці. **Річне оцінювання** здійснюють на основі семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. Для визначення річної оцінки враховується динаміка особистих навчальних досягнень учня/учениці протягом року.

Оцінювання 1-6 класів

Для забезпечення наступності між підходами до вираження оцінки результатів навчання здобувачів початкової та базової середньої освіти та з урахуванням визначеного на засідання педагогічної ради (протокол № 1 від 30.08.2023) адаптаційного періоду для 1 класу (I семестр), для 5 класу (I чверть)

У 1-2 класах оцінювання учнів здійснюється:

- об'єктивних результатів навчання (в тому числі ведення зошита) – вербальною оцінкою(оцінювальним судженням);
- особистісних надбань – вербальною оцінкою (оцінювальним судженням).

У 3-4 класах :

- об'єктивних результатів навчання (в тому числі ведення зошита) – рівневою оцінкою (оцінювальним судженням із зазначенням **рівня** результату навчання);
- особистісних надбань – вербальною оцінкою (оцінювальним судженням).

У 5-6 класах:

- I чверть: - поточне оцінювання – вербальне;
  - тематичне оцінювання (діагностувальні роботи) – не здійснюється;
  - за ведення зошита – рівневою оцінкою (оцінювальним судженням із зазначенням **рівня** результату навчання).
- II чверть: - поточне оцінювання: – рівневою оцінкою (оцінювальним судженням із зазначенням **рівня** результату навчання);
  - підсумкове оцінювання (тематичне, семестрове)– рівневою оцінкою (оцінювальним судженням із зазначенням **рівня** результату навчання);
  - за ведення зошита – рівневою оцінкою (оцінювальним судженням із зазначенням **рівня** результату навчання).
- II семестр: все оцінювання – бальне.

Переведення рівня результату навчання в бальну оцінку здійснюється за допомогою Узагальненої схеми переведення рівня результату навчання в бальну оцінку, схваленої педагогічною радою (протокол № 1 від 30.08.2023)

Якщо рівень результатів навчання визначити неможливо через тривалу

відсутність учня/учениці, у класному журналі та свідоцтві досягнень робиться запис «(н/а)» (не атестований(а)). Оцінка результатів навчання учнів є конфіденційною інформацією, яку повідомляють лише учневі/учениці, його/її батькам (іншим законним представникам).

ХІІІ. Особливості освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання

Здійснення освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання у Рогатинській спеціальній школі здійснюється відповідно до рішення педагогічної ради та наказу директора з дотриманням вимог законодавства про освіту, захисту персональних даних, з урахуванням норм, визначених Санітарним регламентом для закладів загальної середньої освіти, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України № 2205 від 25.09.2020 щодо безперервної роботи з технічними засобами навчання (1кл. – 10хв., 2-4кл. – 15хв., 5-7кл. – 20хв., 8-10кл. – 25хв.)

Користуючись академічною свободою, педагогічні працівники обирають форми, методи і засоби дистанційного навчання у межах використання таких інструментів, як Google Meet, PowerPoint, Google-Jamboard, Google-Keep тощо.

Організація освітнього процесу під час дистанційного навчання передбачає навчальні заняття, корекційно-розвиткові заняття, віртуальні екскурсії тощо.

Організація освітнього процесу під час дистанційного навчання здійснюється у межах робочого часу педагогічних працівників.

Режим дистанційного навчання (синхронний або асинхронний) чергується під час кожного навчального заняття. При цьому 50% навчального часу, передбаченого освітньою програмою, організовується в синхронному режимі, решта 50% навчального часу організовується в асинхронному режимі.

Для учнів, які не можуть взяти участь у синхронному режимі взаємодії з поважних причин (стан здоров'я, відсутність доступу (обмежений доступ) до мережі Інтернет або технічних засобів навчання, зокрема дітей із сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, багатодітних, малозабезпечених тощо), Рогатинська спеціальна школа забезпечує використання інших засобів комунікації, доступних для учнів (телефонний, поштовий зв'язок тощо).

Оцінювання результатів навчання учнів здійснюється дистанційно та фіксується в класному журналі.

Батьки сприяють виконанню дитиною освітньої програми, навчальних програм з окремих предметів (інтегрованих курсів) і досягненню передбачених результатів навчання, дбають про фізичне і психічне здоров'я дітей.

Заступник директора
з навчальної роботи

Наталія КОГУТ